

PANORAMA

Arrasy — tkaniny dekoracyjne, przetykane często niciami złotymi i srebrnymi, z przedstawieniami figuralnymi, zwierzęcymi i ornamentalnymi, używane głównie do dekoracji ścian. Nazwa pochodzi od miasta Arras we Flandrii (dzisiejsza Francja pn.-wsch.) — ośrodka wyrobu tego rodzaju tkanin.

Na zdjęciu: arras z serii dekoracyjnej.

3 września 1939 r., kiedy wojska hitlerowskie zbliżyły się do Krakowa, pracownicy zbiorów krakowskich postanowili ratować bezcenne skarby, wywożąc je z miasta, a następnie z kraju. W drugiej połowie września ekipa transportująca zbiory dotarła do Bukaresztu. Tu zrodziła się myśl zdeponowania skarbu w Watykanie. Niestety, władze watykańskie odmówiły przyjęcia zbiórów stwierdzając, iż nie będą własnością kościoła, nie mogą być przez kościół chronione.

Ostatecznie w listopadzie 1939 roku statek rumuński przewiózł ładunek do Marsylii, skąd przetransportowano go do Aubusson. W tym czasie rozpoczęła się ofensywa niemiecka na Francję. Opiekunowie skarbu znów więc musieli podjąć decyzję „przepróżdzić”, 15 czerwca 1940 r. pol-

JUZ JUTRO DO PORTU GDYŃSKIEGO ZAWINIE M/S „KRYNICA” WIOZĄCY Z KANADY ARRASY WAWELSKIE. W TEN SPOSÓB ZAKOŃCZY SIĘ PONAD 20-LETNIA WĘDRÓWKA NASZYCH SKARBÓW NARODOWYCH, TAK BARDZO ZWIĄZANYCH Z HISTORIA I KULTURA POLSKI. MOMENT POWROTU ARRASÓW JEST NA PEWNO OKAZJĄ DO PRZYPOMNIENIA POSZCZEGÓLNYCH ETAPÓW ICH TULACZKI:

ski statek „Chorzów” przewoził skarby do Anglii. Rząd emigracyjny uważa jednak, że W. Brytania nie gwarantuje bezpieczeństwa, wobec czego postanawia oficjalnie ewakuować skarby do Kanady.

13 lipca 1940 r. na statku „Batory” zbiory wawelskie dotarły do Halifax, a następnie zostały przewiezione do Ottawy, gdzie złożono je w budynku konsulatu polskiego. Równocześnie kanadyjskie Ministerstwo Robót

Beaupre i Przenajświętszej Krwi Jezusowej w Ottawie zniknęły stamtąd w tajemniczych okolicznościach. Usilne poszukiwania doprowadziły na ślad części zbiorów znajdujących się w klasztorze Hotel-Dieu w Quebec.

Z kolei skarby wawelskie, na podstawie polecenia ówczesnego premiera prowincji Duplessisa,

Od kwietnia 1958 r. do chwili ostatecznego załatwienia sprawy przeprowadzono na temat zwrotu skarbow 91 dyplomatycznych rozmów, z których część odbyła się w kulturalnych ONZ.

wywiezione zostały w tajemnicy z klasztoru do prowincjonalnego muzeum. Akcją tej dokonano przy zachowaniu wszelkich środków ostrożności — zbiory wyniesiono nocnym, ukrytym wyjściem, zaś do przewozu użyto nie rzucającej się w oczy ciężarówkę, przeznaczoną do transportu żywności. Mimo różnego rodzaju przeszkód, starania

Kilkakrotnie sprawę skarbow wawelskich poruszano na sesjach UNESCO oraz na III sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ.

ządu polskiego prowadzone przy poparciu całego narodu oraz Polonii Zagranicznej, zakończyły się pełnym sukcesem. Na początku 1959 r. powróciła do kraju część zbiorów, zdepono-

Na znak protestu Polska od maja 1950 r. utrzymywała na stanowisku kier. naszej placówki dyplomatycznej w Ottawie jedynie charge d'affaires.

wana w oddziale banku montrealskiego w Ottawie. Obecnie odzyskaliśmy najważniejszą i największą część skarbu ukrywanego w muzeum w Quebec.

W swoim teście, spisany w r. 1571 Zygmunt August wiele uwagi poświęca 356 „flandryjskim oponom” zapisując je swojemu siostrzemu, ale podkreślając wyjątkowość: „...a gdyby, ja ko śmierć nikomu nie folguje Ich M. wszystkich trzech sióstr naszych w żywo cie nie stało... tedy te wszystkie legata opisa ne Ich M. na Koronie Polskiej. Wielkie Księstwo Litewskie jako na jedną Rzeczpospolitą, ale tylko ku wspólnej potrzebie, nie chuci inzej, i ku ozłobie potrzebnej i potrzebnej a uczejwej, oddajemy... odkazujemy...”

Arras „Noe rozmawia z Bogiem”.

Publicznych przydzieliło skarbow locum w budynku archiwów na farmie doświadczalnej w Ottawie. Tam pozostawały też przez całą wojnę.

W okresie od 1946 r. do chwili obecnej, wymieniono w sprawie naszych skarbow 30 zasadniczych not i innych dokumentów.

Po zakończeniu działań wojennych przedstawiciele rządu emigracyjnego postanowili nie dopuścić do powrotu skarbow do kraju. Na skutek zabiegów „posta” rządu londyńskiego, W. Babińskiego, zbiory podzielono na kilka części i ukryto w różnych miejscowościach.

W maju 1946 r. przybył do Ottawy pierwszy poseł PRL, rozpoczynając poszukiwania skarbow. Jego starania uwienczone zostały powrotem znikomej części skarbu w listopadzie 1948 r.

W toku dalszych zabiegów poselstwa, dokonano odkrycia, że skarby złożone w klasztorach redemptorystów w St. Anne de

Z cyklu: Kto chce — niech wierzy

Przedstawiamy pana Cyborga

Któż to taki?... Przede wszystkim popatrzmy na wyobrażający go rysunek. Pan Cyborg zbudowany jest prawidłowo. Poprzez jego obcisły „garnitur” rysują się wyraźnie wyrobione mięśnie. Zaskakujący jest natomiast, biegnący od jego łysiej, jak kolano głowy, do specjalnego pasa, kabel, który dalej rozgałęzia się na obydwie nogi.

To rysunku — to, jak się domyślicie, krajobraz nie z tej ziemi — Ziemia bowiem znajduje się powyżej na wysokości prawego łokcia pana Cyborga.

A zatem — powiecie — pan Cyborg jest zapewne Marsjaninem, Wenusjaninem lub jakimś innym „planetnikiem”? Bynajmniej, pan Cyborg jest człowiekiem z naszej Ziemi, tylko, że... z cybernetycznymi i biotechnicznymi wstawkami.

Co prawda jeszcze się nie narodził, ale... nad „stworzeniem” takiego człowieka pracuje już dwu amerykańskich naukowców z „Rockland State Hospital” w Nowym Jorku — inżynier — cybernetyk Manfred Clynes i doktor medycyny Nathan Kline.

Powiadają oni: nawet najlepszy skafander nie gwarantuje przyszłemu badaczowi planet całkowitego bezpieczeństwa, a przy tym nie ustrzeże go przed całym szeregiem niewygód i przykrości. W skafandrach ostatecznie można latać, będąc umieszczonym w względnie wygodnej i dobrze wyposażonej kabine rakiety międzyplanetarnej, ale nie można przez dłuższy czas poruszać się swobodnie po danej planecie, przeprowadzać badań.

A jak uchronić takiego planetarnego badacza przed skutkami nerwowego napięcia i cierpienia psychicznego? Jedyne rozsądne wyjście, przetworzyć tak jego organizm, aby swobodnie znosił przyspieszenia, różnice ciśnienia, różnice temperatur, promieniowanie, a przy tym zachował wewnętrzny spokój.

Przede wszystkim więc należy mu wszczepić elektroniczne regulatory działania watroby i gruczołów nadnercza, regulator do kurczenia i rozszerzania płuc w za-

leżności od ciśnienia, regulator temperatury krwi oraz dodatkową sieć arterii napełnionych wodą, która automatycznie podgrzewana lub studzona będzie pełniła funkcję klimatyzatora ciała. Mózg, który może sprawnie pracować tylko w stałej temperaturze, zostanie wyposażony w osobny system ogrzewniczy.

Pan Cyborg będzie miał poza tym przytwierdzoną na plecach sporą ampułkę z rozejżoną żywnością, która odpowiednim przewodem będzie mu splaywała do żołądka albo wprost do żył.

Usta pana Cyborga będą stale zamknięte, nie będzie przecież nimi ani jadł, ani pił. A do porozumiewania się z innym panem Cyborgiem wystarczy mu „laryngofon” podłączony bezpośrednio do strun głosowych.

Tak spreparowani Cyborgowie staną się czynnym w rodzaju nadludzi i dopiero oni będą mogli — jak uważają panowie Clynes i Kline — badać swobodnie Księżyc, Marsa, Wenus i inne planety.

Wg. „Science et Vie” — opr. Cem.

Klub Białej Szpilki

Już tylko 6 dni dzieli nas od imprezy inauguracyjnej działalności Klubu Białej Szpilki. Każdy, kto pragnie spędzić miły wieczór, odwiedź w dniu 21 bm. Teatr Powszechny

- Prelekcja
- Przedstawienie świetnej sztuki Anouilha „Skowronek”
- Ewentualna dyskusja

o program pierwszego spotkania członków Klubu Białej Szpilki.

Najbardziej masowy klub Czytelników „Panoramy” — KBS zorganizuje w najbliższej przyszłości dalsze nie-

KUPON KLUBU BIAŁEJ SZPIŁKI

upoważniający do nabycia 3 biletów ulgowych

na przedstawienie pt. „SKOWRONEK”

w Teatrze Powszechnym dnia 21 stycznia br.

Interesujący artykuł o kinie, napisany specjalnie dla „Panoramy” przez socjologa mgr K. Żygulskiego znajdziesz na str. 4

„Kino wielu najgorzej ideal nie jest to koniec świata, lecz koniec cywilizacji” — oto co pisał w początkach naszego stulecia słynny intelektualista Francji, Anatol France. Obecnie najwybitniejsze umysły Francji, pisarze i filozofowie, Sartre na czele, aktywnie współpracują z filmem, piszą scenariusze, dyskutują o losach nowych kierunków i szkół filmowych.

